

24. avgust 2018

Sandra J. Zidarič**ZIMBABVE PO MUGABEJU – PRVE SPLOŠNE VOLITVE****Povzetek**

Po 37. letih na vrhu države je bil novembra 2017 po vojaškem udaru prisiljen odstopiti najstarejši predsednik neke države na svetu, 94.-letni Robert Mugabe. Začasno funkcijo predsednika Zimbabveja je do volitev, 30. julija 2018, opravljal Emmerson Mnangagva, vodja vladajoče stranke ZANU- PF. Parlamentarne volitve so vladajoči stranki prinesle novo zmago s 144 mesti v 210 sedežnem parlamentu, opozicijska MDC Nelsona Čamisa pa je dobila 64 sedežev. Mnangagva in Čamisa sta bila poleg dodatnih več kot 20 prijavljenih kandidatov glavna tekmeča na predsedniških volitvah. Zavlačevanje z objavo rezultatov slednjih je opozicijo izzvalo k protestom na ulicah Harareja, ki jih je vojska zatirala z vodnimi topovi, solzivcem in tudi z orožjem, v katerih je bilo ubitih šest ljudi in nekaj deset aretiranih. Tri dni po volitvah je Državna volilna komisija končno objavila težko pričakovane rezultate predsedniških volitvah, s katerimi se je Mnangagva z 50,8 % glasov izognil 2. krogu volitev. Opozicija njegove zmage ni priznala, varnostne razmere v državi so se zaostrole. Sicer s strani mednarodnih opazovalcev označene svobodne in pravične volitve, prve po odstopu Mugabeja, so zaradi nasilja dobile temen madež in prikazale vso zapletenost razmer v revni državi, izropani v Mugabejevi "eri". Mladi volivci, ki v državi prevladujejo, si želijo reform, nove "po-Mugabejeve ere", novih, mlajših in energičnih voditeljev, kot je Čamisa in predvsem novih delovnih mest, saj Zimbabve beleži 90% brezposelnost. Kot vse kaže so volitve v Zimbabveju prinesle le novo prerazporeditev moči na vrhu in prav nobene revolucionarne spremembe, ki bi jo država najbolj potrebovala.

V Zimbabveju so 30. julija letos potekale prve splošne volitve po odstopu dolgoletnega predsednika Mugabeja.

Robert Gabriel Mugabe, 94.-letni avtokrat, do lani najstarejši predsednik na svetu, je po 37 letih na čelu Zimbabveja v novembru 2017 podpisal svoj odstop. Po koncu njegove "ere" in na pragu nove vsekakor kaže globlje pogledati v razvoj dogodkov povezanih z njegovim odhodom in prihodnostjo Zimbabveja ter pretehtati ali so prve svobodne volitve v državi opravile preizkus verodostojnosti na poti demokratizacije.

V Zimbabveju je vojska 15. novembra 2017 prevzela oblast, predsednika Mugabeja dala v hišni pripor in ob tem zatrdila, da ne gre za vojaški državni udar, ampak le za preprečitev Mugabeju, da bi še naprej opravljal funkcijo predsednika države. Le dva dni pred tem je general Čivenga izjavil, da je Mugabe izgubil kontrolo nad vladajočo stranko ZANU-PF in vlado ter da vojska ne bo oklevala, če bo treba sprejeti drastične ukrepe. Mugabe takrat ni izgubil podpore le v lastni stranki, ki je zahtevala njegov odstop, ampak je bil tudi ob diplomatsko podporo v regiji, kar je potrdilo izredno srečanje SADC (*Southern African Development Community*)¹ o situaciji v Zimbabveju, na sedežu v sosednji Bocvani, katere predsednik Ian Khama je Mugabeja pozval k odstopu.

V vladajoči stranki je tega vojnega veterana iz boja za neodvisnost Zimbabveja 23. novembra 2017 nadomestil Emmerson Mnangagva (75), podpredsednik, ki ga je Mugabe pred tem (6. novembra) odpustil in s tem sprožil krizo, ki je botrovala njegovemu odstopu. Iz stranke je bila izključena tudi Mugabejeva soproga Grace (52), skupaj z okrog 20 njenih ožjih sodelavcev, ki se je z Mnangagvo zapletla v boj za oblast po Mugabeju. Vojaški vrh je odstop Mugabeja, ki se je temu dejanju upiral kar cel teden, označil kot nujno potrebno za "odstranitev" kriminalcev iz Mugabejevega kroga, četudi je, po nekaterih ocenah, v ozadju cele akcije bolj prevladovalo tekmovanje znotraj vladajoče stranke, kot nejevolja zaradi diktatorskega in skorumpiranega režima. Vojska, ki je že dolgo podpirala Mnangagveja, nekdanjega šefa obveščevalne službe z vzdevkom "krokodil" in veterana vladajoče stranke, ki je bil odgovoren za zatiranje opozicijskih strank na vseh volitvah v obdobju od leta 2000 do 2008, je aretirala več kot deset višjih funkcionarjev in ministrov.

Mugabejev odstop so pospremili evforični komentarji Zimbabvejcev v stilu: "to je dan neodvisnosti", "dan ponovnega rojstva in razvoja Zimbabveja", "z odstopom Mugabeja se bo država premaknila z mrtve točke", "priče smo začetka nove demokracije". "Želimo rast našega gospodarstva, mir, delovna mesta in podporo mednarodne skupnosti", je izjavil Mnangagva po vrnitvi iz tujine, kamor se je v strahu za lastno življenje zatekel, ko ga je Mugabe odstavil. Po odstopu Mugabeja je Mnangagva prisegel kot začasni predsednik države do splošnih volitev 30. julija 2018.

Zimbabve danes

Kakšen je Zimbabve po Mugabeju lahko v dokajšnji meri odgovori profil dosedanjega predsednika oz. njegove "razvojne stopnje". Na predsedniški položaj je stopil leta 1980 kot mlad marksist, idealist, politični zapornik, borec za svobodo, ikona pan-afriškega nacionalizma, nato pa kar reformist na besedah, bolj kot na dejanjih, neusmiljen in aroganten ostareli diktator pogreznjen v korupcijo. Vendar je to le ena plat medalje, ki se je oklepajo nekateri kritiki v Zimbabveju in predvsem v zahodnem svetu. Resnica ni nikoli enobarvna.

¹<http://www.sadc.int/about-sadc/>

Pri razčlembi Mugabejeve revolucionarne in predsedniške poti/vloge ne gre mimo Joshue Nkoma, vodje stranke ZAPU (*Zimbabwe African People's Union*), še enega zapriseženega revolucionarja, vendar popolnoma drugačne narave – karizmatičnega, a nestanovitnega, v primerjavi z bolj intelektualno naravnanim, prekanjenim, preračunljivim in domišljavim Mugabejem. V času gverilske vojne proti režimu Iana Smitha v takratni Rodeziji² je Mugabeja podpirala Kitajska, Nkoma pa Sovjetska zveza. Vendar je največji prepad med obema nastal zaradi plemenske delitve. Nkomo je pripadnik ljudstva Ndebele (Matabeleland), ki je zgodovinski sovražnik večinskega ljudstva Shona, katerega pripadnik je Mugabe. Ta je premogel več politične prebrisanosti, prikazoval se je kot prozahodni demokraciji naklonjen voditelj, kar je nekaj časa tudi bil. Ko je postal prvi premier neodvisnega Zimbabweja je sledil programu socialnih in ekonomskih reform ob podpori britanskega in ameriškega kapitala. Nkomo je, ne brez zapletov, postal minister brez listnice v Mugabejevi prvi vladi, upal pa je na položaj ministra za obrambo. A kmalu je moral zapustiti državo, ker ga je Mugabe obtožil, da pripravlja državni udar – imenoval ga je "kobra v hiši". Ravno takrat je Mugabe prvič pokazal svoj neusmiljeni značaj, ko se je spravil na Matabeleland, kjer je zloglasna Peta brigada, urjena v severnokorejskih vojaških akcijah in specializirana za zatiranje uporov, ubila več kot 20 tisoč ljudi, v glavnem pripadnikov ljudstva Ndebele.

Leta 1987 je Mugabe trdno prejel oblast v svoje roke, ko je postal predsednik države v kombinaciji s funkcijo predsednika vlade in vrhovnega poveljnika oboroženih sil. Z Nkomo, ki se je lahko vrnil v domovino, je podpisal sporazum o združitvi – Mugabejeva stranka ZANU je vključila v svoje vrste Nkomovo stranko ZAPU in Zimbabwe je dobil *de facto* enostrankarski sistem – novo stranko ZANU-PF. Nkomo je postal "podpredsednik" države – bolj na papirju, kot v resnici. Mugabe pa je pri spopadanju s številnimi problemi v državi še bolj zdrsnil v avtoritarizem. Kriza 80.- let prejšnjega stoletja na področju kmetijstva, nosilnega stebra gospodarstva v državi in boj priti apartheidu v sosednji Južni Afriki, ki ga je Mugabe podpiral, sta močno pretresli Zimbabwe, sploh pa po razpadu Sovjetske zveze, v kateri je Mugabe imel močno zaveznico. Izhod iz krize je skušal najti v kombinaciji med prostim trgom in socializmom. S podporo IMF je skušal izvesti privatizacijo, a brez uspeha. Spodletela je tudi kmetijska reforma, sploh pa pri poskusu razlastitve lastnikov kmetij – belcev³, zaradi katere je izgubil tudi podporo ZDA in Velike Britanije. Do leta 2000 so vse krinke padle. Nadaljevali so se nasilni odvzemi zemlje, izolirana in bojkotirana država je drsela v vse globljo gospodarsko krizo in pomanjkanje hrane.

Dirigirano ekonomijo so čedalje bolj zavračali in se ji upirali politični nasprotniki Mugabeja. Na volitvah leta 2000 je opozicijsko Gibanje za demokratične spremembe – MDC pod vodstvom Morgana Tsvangiraia, doseglo pomembne rezultate, ki so jih volilne prevare izničile, Tsvangirai pa je leta 2002 zaradi domnevnih groženj Mugabeju končal v zaporu, kjer

²<https://en.wikipedia.org/wiki/Rhodesia>

³V začetku 80. let prejšnjega stoletja je Zimbabwe zapustilo veliko belcev, lastnikov kmetij, vendar so najboljše kmetije še naprej v lasti belcev.

je bil hudo mučen, fotografa, ki je posnetke pretepenega opozicijskega voditelja pretihotapil na televizijo, pa so našli umorjenega. Leta 2007 je Tsvangirai ponovno končal v zaporu, ker je v medijih obsodil nasilje v državi.⁴ Že naslednje leto je na predsedniških volitvah v prvem krogu premagal Mugabeja, vendar se je iz drugega kroga moral umakniti zaradi groženj. Mugabe ga je obtožil anglo-ameriške zarote. Cela zgodba se je zaključila s podpisom sporazuma med Mugabejem in Tsvangirajem o delitvi moči s posredovanjem južnoafriškega voditelja Mbakija. Tsvangirai je postal premier, kar je bil do leta 2013, ko je bil z novo ustavo ukinjen urad predsednika vlade. Letos v februarju je umrl za rakom. Na njegovo mesto je prišel Nelcon Čamisa, 40-letni odvetnik in pastor, ki je v politični areni Zimbabweja znan tudi kot humorist, njegove tiskovne konference pa spremlja veliko smeha. Že ob ustanovitvi MDC leta 1999 je postal vodja njenega podmladka. Študiral je politične vede, mednarodne odnose, pravo, marketing in tehnologijo.⁵

Globoka revščina, ničvredna nacionalna valuta, hiperinflacija, politična represija, razpad zdravstva in izobraževanja, brezposelnost in množica brezdomcev so realnost države, ki se je nekoč imenovala "koš poln hrane" na jugu Afrike. Po Mugabeju je koš ostal prazen. Ob vsem tem pa je vztrajno naraščalo nezadovoljstvo Zimbabwejcev zaradi ekstravagantnega življenjskega stila Mugabejeve soproge Grace, podkupljivosti in davčnih utaj. Mugabe se, kot kaže, nikoli ni razvil iz revolucionarnega borca za svobodo v pluralista in demokrata. Ravno nasprotno! Koncentracija moči ga je spremenila v surovega avtokrata, ki se je tako ali drugače znebil skoraj vsakega političnega nasprotnika.

Po Mugabeju je Zimbabwe ostal le ruševina na temeljih ene izmed nekoč bogatejših držav afriške celine – slabe ceste v Harareju, na deželi popolnoma uničene, v bankah komaj kaj denarja, službe le še v državni upravi, čeprav zaposleni plače redko dobijo, skladišča skoraj prazna, zemlja neobdelana. Država ima bogate naravne vire, a oživitev gospodarstva po dvajsetih letih katastrofalnega upravljanja in množičnega ropanja s strani skorumpiranih uradnikov na visokih položajih je (pre)obsežna naloga.

Bančni sistem je treba ponovno postaviti na noge, obnoviti zaupanje v nacionalno valuto in napolniti državne sklade. Velike dolgove Mugabejevega režima je treba pregledati, prerazporediti ali odpisati in investirati v obnovo propadle in graditev nove infrastrukture. Zainteresirani investitorji sicer že lep čas obstajajo, a kaj ko kmalu opustijo svoje načrte zaradi visokega tveganja v Zimbabweju, ki ga prinašajo izropani skladi ali "prisvojitve" skoraj vsake uspešnejše naložbe. Premik na bolje po Mugabeju bo na tem področju terjal še nekaj časa in zagotovil, da se je tveganje zmanjšalo in da so se zgodile pozitivne in naložbam prijazne spremembe.

⁴Zanimivost Mugabejeve vladavine so tudi prometne nesreče, v katerih je umrlo kar nekaj opozicijskih nasprotnikov, vključno s soprogo Morgana Tsvangiraija, le nekaj dni po podpisu sporazuma z Mugabejem o delitvi oblasti. Tsvangirai je čelno trčenje s tovornjakom USAID - *United States Agency for International Aid*, preživel le z nekaj odrgninami.
⁵https://en.wikipedia.org/wiki/Nelson_Chamisa

Parlamentarne in predsedniške volitve 2018

Na parlamentarnih in predsedniških volitvah v Zimbabveju je bila 70-odstotna volilna udeležba. V državi je več kot pet milijonov registriranih volivcev. Po rezultatih parlamentarnih volitev je vladajoča ZANU-PF dobila 144 od 210 sedežev v parlamentu, opozicijska *MDC Alliance* pa 64, en sedež pa je dobil NPF – *National Patriotic Front*, ki so ga ustanovili Mugabejevi privrženci.

Rezultati predsedniških volitev, na katerih sta med 23 predsedniškimi kandidati bila glavna kandidata Emerson Mnangagva – ZANU-PF in Nelson Čamisa – MDC, so izzvali proteste opozicije, saj so bili objavljeni tri dni po volitvah, kar je izzvalo proteste opozicije. Mnangagva naj bi dobil 50,8 glasov, Čamisa pa 44,3. S tem se je Mnangagva izognil drugemu krogu volitev. Policija se je protestnikov lotila z vodnimi topovi in solzivcem, akcija zatiranja uporov pa ni minila brez smrtnih žrtev. Le nekaj dni po volitvah je na ulicah Harareja bilo ubitih najmanj 6 ljudi, več deset protestnikov pa aretiranih. Opozicija je rezultate volitev zavrnila, češ da so lažni, oba predsedniška kandidata sta razglasila zmago na volitvah. Scenarij, ki na afriški celini sploh ni redek pojav.

Morda je bila objava rezultatov parlamentarnih volitev nekaj dni pred objavo rezultatov predsedniških volitev "taktična poteza" Državne volilne komisije, ki naj bi vplivala na opozicijo, da ob skoraj dvotretjinski zmagi vodilne stranke, opusti previsoka pričakovanja do rezultatov predsedniških volitev v korist Čamise. Vendar, če to drži, je volilni komisiji uspelo le razdražiti opozicijo in izzvati proteste ter vzbuditi dvome mednarodne skupnosti, da bo v Zimbabveju prišlo do dolgo pričakovanih sprememb na bolje.

Prvič v 16 letih je vlada Zimbabveja dovolila EU in ZDA opazovalcem vstopiti v državo, ob povolilnih dogodkih pa bodo ti še premislili, ali bi volitve, ki so jih sprva ocenili za svobodne in demokratične, lahko označili za takšne. Kritika s strani EU opazovalcev se je v prvi vrsti nanašala na zamudo pri objavi rezultatov predsedniških volitev, ki so bili objavljeni šele tretji dan po volitvah. Vendar so bili izpostavljeni tudi drugi, že znani problemi: mediji pod vplivom vladajoče stranke, zastraševanje volivcev, nezaupanje v volilno komisijo kljub nekoliko izboljšani volilni klimi itd..

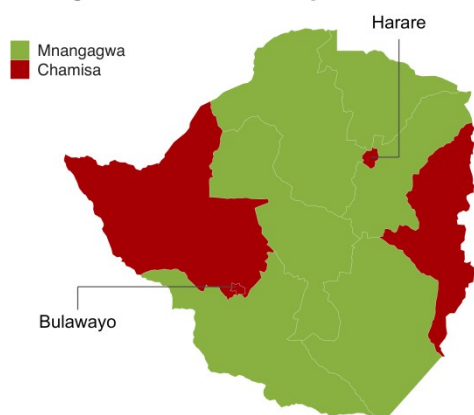
Dva glavna predsedniška kandidata si ne moreta biti bolj različna. Mnangagva in skoraj enkrat mlajši Čamisa sta predstavnika dveh različnih generacij politikov, ki imata tudi popolnoma različne ideologije in politične programe. Mnangagva predstavlja kontinuiteto, ki jo želi Čamisa, zelo priljubljen med mladimi volivci, radikalno pretrgati. Njegov pogost stavek je, da "za ruševinami starega Zimbabveja vidi nov Veliki Zimbabve". Ravno mlada populacija želi po (pre)dolgi vladavini Mugabeja videti na oblasti mlajšo in energično osebo. Na drugi strani pa Čamisi očitajo, da se je ob smrti Tsvangiraija februarja letos prav "ne-afriško" boril za položaj vodje opozicije še z dvema protikandidatoma in prispeval k zlomu opozicije, saj se oba protikandidata še vedno borita za ime in logo stranke MDC. Zaradi

neodobravanja načina, na katerega je prevzel oblast v stranki, so mu mnogi napovedovali slabši izid na volitvah. Mnogi so mu pripisovali tudi krivdo zaradi poraza MDC na volitvah leta 2013.

Mnangagva je volivcem obljubil, da bo oživil zimbabvejsko gospodarstvo, odprl delovna mesta v državi, ki beleži 90-% brezposelnost po podatkih največjega sindikata v državi (leta 2009 celo 95% po podatkih *CIA world factbook*) in v kateri ima več kot polovica prebivalstva manj kot 25 let, več kot 43 % registriranih volivcev pa je mlajših od 35 let. Mnogi izmed njih so prišli na volitve iz Južne Afrike z visokimi pričakovanji v zmago Čamise. Že tako razočarani nad drugačnim izidom volitev lahko postanejo "tempirana bomba", ko bodo spoznali, da so spremembe, ki jih obljublja Mnangagva le kozmetične in da boleče reforme, na katerih bodo vztrajali donatorji in IMF, lahko prinesejo množično odpuščanje v javnem sektorju, visoke davke, globoki rez v potrošnji in divjo inflacijo. Zelo malo možnosti je za hitro izboljšanje političnega in gospodarskega stanja v državi kljub upanju, da bo umik Mugabeja prinesel pozitivne spremembe po desetletjih za državo uničevalne politike.

Winning candidate in each province

Source: Zimbabwe Electoral Commission

BBC

Medtem, ko Mnangagva zagotavlja, da bo predsednik vseh državljanov in poziva opozicijskega vodjo, da se mu pridruži v skupnem pozivu ljudstvu k miru in enotnosti, pa je Čamisa Mnangagvejevo zmago označil za "udar zoper voljo ljudstva" in dejal, da ima dokaze o volilnih prevarah, poleg tega njegovemu volilnemu agentu ni bilo dovoljeno verificirati volilnih rezultatov.

Razmere v Zimbabveju nihajo na prav poseben način med evforijo zaradi prvih svobodnih volitev po Mugabeju, tragedijo ob streljanju na protestnike po volitvah in zavračanjem predsednika Mnangagve, da je za povolilno nasilje kriva njegova policija. V tej negotovi situaciji se zastavlja logično vprašanje, kdo sploh nadzoruje dogajanja v državi. Mnangagva

bi ravno zdaj moral opraviti test demokratične verodostojnosti, poiskati in kaznovati tiste, ki so krivi za nasilje na ulicah Harareja in definirati svoje odnose z generali. Edino tako bi javnosti v državi in izven nje dokazal, da se dogajajo pozitivne spremembe.

Miren volilni dan je porodil upanje v prihod nove, mirne ere v Zimbabveju. Namesto tega pa danes po ulicah glavnega mesta, ki ga mnogi označujejo za utrdbo opozicije, patroljira policija. Na oblast leti kritika tudi zaradi vdora na sedež opozicijske MDC in poskusa razgnati novinarje pred tiskovno konferenco opozicijskega voditelja Čamise. Mnangagva se je sicer za to opravičil, vendar če pogledamo usode dosedanjih opozicijskih voditeljev (brutalno pretepanje in številne aretacije Tsvangiraija, brutalni pretep Čamise s frakturo lobanjeob zlomu opozicije leta 2007 ...) ostane le malo upanja, da se bo odnos ZANU-PF do opozicije bistveno spremenil. Podoba "reformirane" vodilne stranke je s temi dogodki definitivno doživela velik fiasko.

Zimbabve jutri

Nekatere aktiviste s področja človekovih pravic skrbi, da nov režim ne bo nič boljši od prejšnjega. Predvidljivost 37-letne vladavine Mugabeja, kakršnakoli je že bila, je nadomestila nepredvidljiva prihodnost. Dejstvo, da v državi obstaja močna vojska, ki podpira Mnangagvo, ni v prid opoziciji, ki je pozivala k tranzicijski vladi, v kateri bi svoje mesto imela tudi sama. Vojska utegne imeti v prihodnosti države precej močan vpliv, ki ga lahko gradi na svoji vlogi moči pri odstavitvi Mugabeja in bo gotovo vsaj nekaj časa želela imeti pomembno besedo v po-Mugabejevi eri. Za enkrat Zimbabvejci vojaški vrh vidijo kot osvoboditelja, a zanimivo bo spremljati koliko časa se bo ta podoba vojske obdržala, ko ji je vladajoča stranka enkrat dovolila okusiti politično moč. Vojaški "poseg" pri čiščenju političnega vrha se skoraj gotovo ni zgodil samo iz altruističnih vzvodov in zaradi želje po strukturnih reformah, ampak bolj z namenom odstranitve "ambicioznih" nasprotnikov, ki so ogrožali pozicije vladajoče stranke in njenih zaveznikov v vojaškem vrhu.

Ravno zato je nezanemarljiv element v celi zgodbi vladajoča ZANU-PF stranka in moč, ki jo ima v svojih rokah tudi po prvih svobodnih volitvah. Navsezadnje tega dejstva Mugabejev odstop ni spremenil. Koliko te moči bo stranka obdržala in kako bo z njo razpolagala je pomembno vprašanje, katerega odgovor bo prinesla prihodnost. V tej luči morda ni tako napačno trditi, da gre le za prerazporeditev moči na vrhu, ne pa za revolucijo v opustošeni državi. Vendar prej ali slej bo tudi ta stranka prispela do svojega neizogibnega konca. Problem je le v tem, da ta proces utegne biti za celo državo dokaj travmatičen. Sploh pa ob tako energičnem voditelju opozicije kot je Nelson Čamisa, ki ga, kot kaže, nič ne ustavi.

Mugabe, ki je le dan pred volitvami podprl opozicijskega kandidata Čamiso, je pravzaprav še vedno del sistema, ki bi se moral bistveno spremeniti, da bi lahko prišlo do pomembnih reform in učinkovitih premikov v smeri razvoja in demokratizacije, razmišlja Alex Magaisa,

akademik iz Zimbabveja. Novi ljudje na vrhu države izhajajo iz istega sistema in težko bi bilo pričakovati spremembe čez noč, sploh pa tiste v načinu razmišljanja. Miselni premik v smeri demokratizacije družbe sicer ni izključen, je pa v tej fazi ali vsaj srednjeročno malo verjeten. In, iskreno, poleg vseh pack, ki si jih je Mugabe v 37 letih vladavine pridelal zaradi kaosa v gospodarstvu in politične represije, ter globoke starosti, ki definitivno ni primerna za vodenje države, niti veteran Mnangagve pri 75. letih ne prinaša "svežine" na vrhu države. Zimbabve potrebuje "mlado kri", ljudi, ki se bodo znali izviti iz miselnega vzorca prejšnjega režima, ne pa ostarelo kliko, ki je vladala že preden se je večina Zimbabvejcev rodila. Dokler ta pogoj ne bo izpolnjen, se utegnejo le ponavljati stare napake in ustvarjati nove napetosti.

Začeti z reformami, ki jih Zimbabve nujno potrebuje, je za državo v takšnem stanju, v kakršnem je Zimbabve, precejšnji izziv, sploh pa ob visokih pričakovanjih in upih državljanov, ki si želijo demokratične družbe. A kot v tem trenutku vse kaže so dočakali le prerazporeditev moči na vrhu države in prav nič revolucionarnega. Mnangagva je vse prej kot zapriseženi demokrat. Še do pred kratkim je bil Mugabejev "izterjevalec" z daljšo zgodovino kršitev človekovih pravic. Kot takšen bo moral prepričati javnost in mednarodno skupnost v svojo pozitivno spremembo in sicer z dejanji, bolj kot verbalno.

Razmislek o pravičnih in poštenih volitvah lahko potisne v ospredje še nekaj pomembnih varnostnih elementov, ki jih ne gre zanemariti. Mnangagva in njegovi podporniki iz vojaških vrst si ne bi mogli dovoliti poraza na volitvah, saj s tem ne bi izgubili le svojih političnih (in finančnih) položajev, ampak bi lahko končali tudi v zaporu zaradi izdaje. Če ne bi zmagal v prvem krogu volitev, bi se njegovi vojaški podporniki prav lahko zatekli k odprtemu nasilju, mednarodna skupnost pa bi volitve označila za vse prej kot svobodne in pravične. Posledica bi bila katastrofalna glede na pričakovanja, ki jih ima Mnangagva do IMF, Svetovne banke in drugih mednarodnih ustanov in skladov, ki naj bi pomagali rešiti zimbabvejsko gospodarstvo. Tveganje za nov vojaški udar, ki bi tokrat lahko "odplaknil" Mnangagvo bi postalo zelo visoko. Poleg tega je že prisotno tveganje, da se bo poulično nasilje v urbanih centrih nadaljevalo, saj mladi volivci Čamisovega poraza na volitvah ne sprejemajo, sploh pa bo negotov njihov odziv, če Mnangagvi ne bo uspelo uresničiti njihovih pričakovanj.